

19-6

Aan

Minister van SZW
cc Minister voor APP

nota

Woonlandbeginsel kinderbijslag en kindgebonden budget
voor in Nederland verblijvende kinderen (w.o.
Oekraïners)

TER BESLISSING

Datum
13 mei 2022

Onze referentie
2022- [redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Tweede contactpersoon

Bijlage(n)
0

Aanleiding

In de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) en de Wet op het kindgebonden budget (WKB) is bepaald dat de woonlandfactor wordt toegepast voor in Nederland verblijvende, maar in niet-verdragslanden wonende kinderen. In de praktijk wordt door de SVB (en daarmee ook door Toeslagen) de woonlandfactor voor deze specifieke groep sinds 2018 echter niet toegepast omdat dit in het huidige systeem niet mogelijk is (zie hieronder). Toepassing is beleidsmatig ook niet wenselijk. Met deze nota informeren wij u over de discrepantie tussen wet en uitvoeringspraktijk en doen wij het voorstel de AKW en WKB aan te passen aan de huidige uitvoeringspraktijk.

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u de AKW en WKB aan te passen aan de huidige uitvoeringspraktijk van de SVB (en Toeslagen) waarin voor rechthebbende ouders van in Nederland verblijvende, maar in niet-verdragslanden wonende¹ kinderen de woonlandfactor niet kan worden toegepast.

- Kunt u hiermee instemmen?

Indien u hiermee instemt, stellen wij voor de voorgenomen wijziging (bijv. in de Stand van de Uitvoering) aan de Tweede Kamer aan te kondigen.

- Kunt u hiermee instemmen?

De nota is afgestemd met FEZ, WBJA, SVB en Financiën (IRF). Het voorstel wordt door Toeslagen beoordeeld op uitvoerbaarheid en aan Staatssecretaris Toeslagen voorgelegd.

Kernpunten

Woonlandbeginsel in de AKW en WKB

- In de AKW en WKB is bepaald dat het kinderbijslagbedrag/het kindgebonden budget voor kinderen wonend buiten Nederland en de EU² een percentage van het basisbedrag bedraagt dat een weergave is van de verhouding tussen het kostenniveau van het land waar het kind woonachtig is en dat van Nederland.

¹ Waar iemand woont, wordt naar de omstandigheden beoordeeld. De lidstaat waar een persoon woont doelt op de lidstaat waar de betrokkene zijn normale woonplaats heeft en waar zich ook het gewone centrum van zijn belangen bevindt (SVB beleidsregels).

² Of een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte en Zwitserland.

- Dit principe maakt onderdeel uit van het streven de export van de kinderbijslag en het kindgebonden budget naar landen buiten de EU te beperken. Zolang export naar die landen echter plaatsvindt, is het streven de geëxporteerde uitkeringen zoveel mogelijk te laten aansluiten bij het doel dat met de uitkering wordt nagestreefd. Het afstemmen van de hoogte van een uitkering op het kostenniveau van het land waar de belanghebbende of het kind woont, is hierop gericht.
- In de AKW is het uitgangspunt dat geen recht bestaat voor een kind dat niet in Nederland woont. Uitgezonderd zijn kinderen die wonen in de EU³ of langer dan 3 maanden onafgebroken in Nederland verblijven (maar niet wonen).
- Dit betekent dat een AKW-verzekerde met een kind dat langer dan 3 maanden in Nederland verblijft, recht heeft op kinderbijslag (en daarmee aanspraak maakt op kindgebonden budget). Omdat het kind niet in Nederland woont, moet de woonlandfactor worden toegepast.
- Dit betreft naar inschatting van de SVB circa 300-800 kinderen per jaar. Met de komst van ontheemde Oekraïners zal dit aantal sterk toe kunnen nemen. Zodra een Oekraïense ouder (met kind < 18 jaar dat > 3 maanden in Nederland verblijft) gaat werken, ontstaat recht op kinderbijslag (en aanspraak op kindgebonden budget). De hoogte van de bijslag/toeslag zou conform de huidige wet voor hen 40% van het basisbedrag moeten zijn.

Datum
13 mei 2022

Onze referentie
2022-

Uitvoeringspraktijk SVB en Toeslagen niet conform de wet

- De SVB heeft kenbaar gemaakt dat in de uitvoeringspraktijk voor deze groep verzekerden (en straks voor Oekraïense werkende ouders) geen woonlandfactor kan worden toegepast.
- Toepassing door SVB is systeemtechnisch niet mogelijk. Sinds de introductie van het systeem Vakwerk (2018) is het niet mogelijk de woonlandfactor voor deze groep in het systeem te registreren. Daarmee wordt de woonlandfactor voor deze groep in ieder geval sindsdien niet toegepast.
- Voor het kindgebonden budget volgt Toeslagen de woonlandfactor zoals door de SVB vastgesteld. Door het ontbreken van de registratie wordt de woonlandfactor niet opgenomen in het tijdlijnbericht dat Toeslagen van de SVB ontvangt teneinde het recht op kindgebonden budget vast te stellen. Ook Toeslagen past derhalve de woonlandfactor dus niet toe voor deze specifieke groep.
- De SVB onderzoekt waarom deze discrepantie tussen praktijk en wet is ontstaan en niet eerder naar boven is gekomen.

Voorstel tot aanpassing van de AKW en WKB

- Beleidsmatig is het toepassen van de woonlandfactor voor deze groep niet goed te motiveren. De woonlandfactor is er namelijk op gericht om de hoogte van de uitkering af te stemmen op de kosten van het (woon)land waar de kosten worden gemaakt. Voor in Nederland (> 3 maanden) verblijvende kinderen worden de kosten voor het kind in Nederland gemaakt. Een bijdrage vanuit de Nederlandse overheid is dan logisch, het gaat immers om ouders die verzekerd zijn voor de Nederlandse volksverzekeringen. We stellen voor om de huidige praktijk te continueren.

³ Op grond van verordening (EG) nr. 883/2004 (coördinatie van de socialezekerheidsstelsels) bestaat voor hen recht op kinderbijslag.

- Vanuit de wetshistorie is niet op te maken waarom de bepalingen in de AKW en WKB niet eerder zijn aangepast, terwijl de bepalingen beleidsmatig niet te motiveren zijn.
- Wij stellen daarom voor de AKW en de WKB aan te passen aan de huidige uitvoeringspraktijk van de SVB en Toeslagen.
- Aanpassing heeft geen consequenties voor de uitvoeringspraktijk van SVB (en Toeslagen). Immers er wijzigt in de uitvoeringspraktijk niets. Een uitvoeringstoets is daarom bij de SVB niet nodig. Toeslagen heeft aangeven dit wel in een uitvoeringstoets te willen vaststellen.
- De aanpassing heeft geen budgettaire consequenties, omdat op dit moment de woonlandfactor reeds niet wordt toegepast voor deze specifieke groep. Daarnaast gaan de huidige AKW en WKB raming reeds uit van de situatie als beoogd met de wijziging en is er geen budgettair effect. De IRF is akkoord met de lijn dat er in dit geval geen beleidsmatige dekking nodig is (vanwege voornoemde en i.v.m. de relatief kleine aantallen).
- De aanpassingen kunnen worden opgenomen in de Nota van Wijziging bij de Verzamelwet 2023.
- Indien u akkoord gaat (en Stas Toeslagen is akkoord), stellen wij voor de Tweede Kamer (bijv. in de Stand van de Uitvoering) hierover te informeren.

Datum
13 mei 2022

Onze referentie
2022-XXXXXXXXXX